

Filmproducentens arbetsbelastning

Stresshantering och motivation

Ida Kentala

Examensarbete

Mediekultur

2019

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Mediekultur
Identifikationsnummer:	5853
Författare:	Ida Kentala
Arbetets namn:	Filmproducentens arbetsbelastning – Stresshantering och motivation
Handledare (Arcada):	Maria Bäck
Uppdragsgivare:	-
<p>Sammandrag:</p> <p>Producentens yrke består av långa arbetsdagar, mycket ansvar och kräver ett brett kunnande. Detta innebär att producenten utsätts för en hel del krävande och stressiga uppgifter. Examensarbetet behandlar därför de olika aspekterna inom filmproducentens arbete som orsakar stress, och fokuserar också på olika stresshanteringsmetoder. Ett syfte med examensarbetet är att få blivande och nuvarande producenter att tänka på sitt välmående genom att lyfta fram olika verktyg för att förebygga och hantera stress. Målet är också att starta en öppen diskussion om stress på skolor och arbetsplatser. Producentens arbete är dessutom okänt för många och med hjälp av arbetet lyfts yrket fram. Forskningsfrågorna lyder: Vilka aspekter inom producentens arbete orsakar stress? Hur kan producenten förebygga och hantera stress? Vad motiverar att fortsätta med ett krävande yrke? Examensarbetet är avgränsat till Finland och den finländska filmindustrin. Detta är en kvalitativ intervjubaserad forskning där fem långfilmsproducenter intervjuats. Intervjuerna fungerar som det huvudsakliga materialet för forskningen men stöds och jämförs med olika litterära källor. Intervjuerna visar att filmproducentens arbete innehåller flera olika stressiga arbetsuppgifter och ansvarsområden. Producenterna menar därför att arbetet inte någonsin är helt stressfritt. Forskningen lyfter ändå fram olika konkreta verktyg för att förebygga och hantera stress. Producenterna anser att grunden till stresshantering ligger i att man verkligen måste tycka om det man arbetar med. Det måste kännas betydelsefullt för producenten för att man skall hållas motiverad. Stress kan bearbetas med att producenten arbetar i ett bra team och med ett inspirerande projekt. Olika rutiner, arbetsmetoder och levnadsvanor kan också hjälpa att förebygga och hantera stress. Examensarbetet kan stöda, uppmuntra och uppmuntra unga och blivande producenter att söka hjälp i svåra situationer. Det ger också bra synpunkter för att hitta motivation inom ett krävande yrke. På ett mer allmänt plan hjälper examensarbetet människor att förstå vad filmproducentens yrke innebär.</p>	
Nyckelord:	Producent, filmproducent, filmproduktion, arbetsbelastning, stress, stresshantering, arbetsstress
Sidantal:	39 + 2 bilagor
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	20.5.2019

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Mediekultur
Identification number:	5853
Author:	Ida Kentala
Title:	A film producers workload – Stress management and motivation
Supervisor (Arcada):	Maria Bäck
Commissioned by:	-
<p>Abstract:</p> <p>A producer's job consists of long workdays, a lot of responsibilities and broad knowledge. This means that a producer is exposed to a lot of demanding and stressful tasks. The thesis therefore touches on different stress causing aspects in a producer's job, and also focuses on different methods for managing stress. One goal with the thesis is to get upcoming and existing producers to think about their wellbeing by bringing up different tools for preventing and managing stress. Another goal is to open a conversation about stress in schools and workplaces. A producer's job is also relatively unknown to a lot of people, and the thesis will therefore bring light to the profession. The research questions are the following: Which aspects of the producer's work causes stress? How can a producer prevent and manage stress? What motivates to pursue a challenging profession? The thesis is focused on Finland and the Finnish film industry. This is an interview-based research where five feature film producers have been interviewed. The interviews function as the main material for the research and are supported and compared with additional literary sources. The interviews show that a film producer's work includes multiple stressful tasks and areas of responsibility. This is why the producers state that the work is never completely stress free. They think that the foundation for managing stress is to really love the work. It has to feel meaningful for the producer to keep being motivated. Stress can be managed by working with a great team and an inspiring project. Alternating routines, methods and lifestyle habits can also help to prevent and manage stress. The thesis can support and encourage young and upcoming producers to seek help in tough situations. It also gives good viewpoints on how to find motivation within a demanding profession. On a more general note, the thesis will also help people to understand what a film producers profession consists of.</p>	
Keywords:	Film producer, producer, film production, workload, stress, work stress, stress management
Number of pages:	39 + 2 attachments
Language:	Swedish
Date of acceptance:	20.5.2019

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Mediekultur
Tunnistenumero:	5853
Tekijä:	Ida Kentala
Työn nimi:	Elokuvatuottajan työkuormitus – Stressinhallinta ja motivaatio
Työn ohjaaja (Arcada):	Maria Bäck
Toimeksiantaja:	-
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Tuottajan ammatti koostuu pitkistä työpäivistä, suuresta vastuusta ja vaatii laajaa osaamista. Nämä haasteet tarkoittavat usein myös altistumista stressille. Opinnäytetyö käsittelee elokuvatuottajan työssä stressiä aiheuttavia tekijöitä ja keskittyy myös eri stressinhallintamenetelmiin. Opinnäytetyön tarkoitus on saada nykyiset ja tulevat tuottajat ajattelemaan hyvinvointiaan eri työkalujen avulla, jotka auttavat stressin ehkäisemisessä ja hallinnassa. Työn tarkoitus on myös aktivoida ihmisiä avoimeen keskusteluun stressistä kouluissa ja työpaikoilla. Opinnäytetyö myös esittelee useimmille tuntematonta tuottajan ammattia. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: Mitkä asiat tuottajan työssä aiheuttavat stressiä? Miten tuottaja voi ehkäistä ja hallita stressiä? Mikä motivoi jatkamaan vaativan ammatin parissa? Opinnäytetyö on rajattu Suomeen ja suomalaiseen elokuvatuotantoon. Tämä on kvalitatiivinen haastattelupohjainen tutkimus, jossa haastatellaan viittä suomalaista elokuvatuottajaa. Haastattelut toimivat tutkimuksen ensisijaisena materiaalina, mutta myös eri kirjalliset lähteet tukevat niitä. Haastatteluissa käy ilmi, että elokuvatuottajan työ sisältää useita stressaavia työtehtäviä ja vastuualueita. Tuottajien mukaan työ ei koskaan ole täysin stressitöntä. Tutkimus tuo kuitenkin esille erilaisia konkreettisia työkaluja stressinhallintaa varten. Tuottajien mukaan stressinhallinnan perusta löytyy siitä, että pitää työtä mielekkäänä. Työn täytyy tuntua merkitykselliseltä, jotta tuottaja pysyy motivoituneena. Stressiä voi hallita työskentelemällä hyvässä tiimissä, mielenkiintoisen projektin parissa. Eri rutiinit, työtavat ja elämäntavat voivat myös auttaa stressin ehkäisemisessä ja hallinnassa. Opinnäytetyö voi tukea, kehottaa ja rohkaista nuoria ja tulevia tuottajia etsimään apua vaikeissa tilanteissa. Se antaa myös hyviä näkökulmia, jotka voivat auttaa löytämään motivaatiota vaativassa työssä. Samalla työ auttaa lukijaa ymmärtämään mitä tuottajan ammatti pitää sisällään.</p>	
Avainsanat:	Elokuvatuottaja, tuottaja, elokuvatuotanto, työkuormitus, stressi, työstressi, stressinhallinta
Sivumäärä:	39 + 2 liitettä
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	20.5.2019

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
1.1	Målsättning och syfte	9
1.2	Forskningsfrågor	9
1.3	Avgränsning	9
2	METOD	10
2.1	Intervjupersoner	10
3	PRODUCENTENS ARBETE	12
3.1	Pre-produktion.....	12
3.2	Inspelning	13
3.3	Post-produktion	14
3.4	Fördomar och möjligheter	15
4	STRESS	16
4.1	Orsaker till stress.....	16
4.2	Kroppens reaktion till stress	17
4.3	Bearbetning av stress	18
5	PRODUCENTERNA TALAR	19
5.1	Vilka aspekter stressar producenten?	19
5.1.1	<i>Fördomar</i>	20
5.1.2	<i>Pengar</i>	21
5.1.3	<i>Samarbete</i>	21
5.1.4	<i>Ständigt skapande</i>	22
5.1.5	<i>Misslyckanden</i>	23
5.2	Stressens inverkan på arbetet och hälsan.....	23
5.3	Tips för att minska på stress	25
5.4	Att hitta motivation inom ett krävande yrke	28
5.5	Råd för unga producenter	29
6	SAMMANFATTNING	31
7	DISKUSSION	33
7.1	Egen reflektion	34
7.2	Fortsatt forskning.....	35
	Källor	37
	Bilagor	39

FIGURER

Figur 1. Producentens ansvarsområden på en tidslinje för filmproduktion.....15

Figur 2. Producenternas tips för stresshantering.....27

1 INLEDNING

Inom film- och tv-branschen är det väldigt vanligt att jobba långa dagar och det kan lätt leda till stress. Då jag jobbat inom flera skolprojekt och på film- och tv-produktionsbolag har jag märkt att speciellt producenten är ofta tillgänglig dygnet runt och har svårt att sätta arbetet åt sidan under sin fritid. Enligt mig leder detta ofta till stress. Att man ägnar mycket tid åt sin karriär är beundransvärt men ifall det börjar påverka hälsan så borde man kanske stanna upp och tänka över sin situation.

Eftersom producenten är den som bär ansvaret över en produktion från början till slut, består de långa arbetsdagarna av flera krävande och stressiga uppgifter. Kort sagt så är producenten den som sätter ihop alla bitar för att produktionen skall förverkligas. Det unika i producentens arbete är att hen måste ha förtäelse för den kreativa processen inklusive manus, regi, skådespeleri, klipp och musik samtidigt som producenten måste ha ett brett kunnande inom ledarskap, kommunikation, ekonomi och marknadsföring. Producentens uppgifter varierar beroende på produktionsbolagets storlek samt själva projektet. Ibland kan ett väldigt litet företag jobba med ett massivt projekt vilket betyder att producenten har ännu mer saker att ta hand om.

Oavsett vad man håller på med i livet, är stress något som alla upplever. I det här arbetet har jag dock valt att fokusera på producentens arbetsbelastning, eftersom jag själv studerar producentskap och siktar på att jobba som producent i framtiden. Ämnet för mitt examensarbete uppstod då jag började fundera på min framtid. Om jag redan under studietiden har känt mig stressad av att ha så mycket ansvar och av att jag varit tvungen att hålla koll på alla och allt, så hur kommer då min framtid inom branschen att se ut? Är yrket verkligen värt all stress som det medför? Även om en karriär som producent är något jag drömmer om så handlar det mycket om att prestera och ofta bär man också på en ständig rädsla för att misslyckas.

Med tanke på min och andra blivande producenters framtid vill jag ta reda på vilka aspekter i producentens arbete som upplevs problematiska och stressiga och hur dessa kan hanteras. Jag vill också ta reda på hur producenter inom branschen orkar med ett krävande yrke och ifall de har konkreta tips för ökat välmående. Detta kommer jag att göra genom att intervjua producenter. För att stöda producenternas berättelser så kommer

jag också att hänvisa till litteratur om producentens arbetsuppgifter. För att förstå vad stress egentligen innebär så skall jag med hjälp av litteratur se på vad som orsakar stress, hur det påverkar människan och hur stress kan behandlas. Jag har också valt att nämna vissa orsaker och symptom från ett medicinskt perspektiv för att förstå hur allvarligt stress är men jag ville inte gå djupare in på det medicinska.

Producenternas personliga berättelser kommer att ligga i fokus och de kommer att ge svar på det jag vill få reda på i mitt arbete. Det betyder att mitt arbete är subjektivt även om dessa subjektiva svar kan vara till nytta för en större grupp människor. Jag tycker ämnet är intressant eftersom det baserar sig långt på känslor och psyket och inte bara på fakta. Varje producent är en egen personlighet med egna värderingar och tankar, så det finns inget rätt eller fel svar.

Ämnet är relevant eftersom nya producenter kommer in i branschen hela tiden och också nuvarande producenter lider av stress. På cbsnews.com (2010) listas yrken inom den kreativa branshen bland de 10 mest deprimerande yrken, eftersom dessa medför ekonomisk osäkerhet, oregelbundna arbetstider och ensamhet. Stress är något som vi hör talas om nästan på daglig basis. Det är ett aktuellt ämne eftersom hälsa och välmående är något som värderas högt i dagens läge. I Finland är arbetstakten dessutom hård och var fjärde person i arbetslivet känner sig stressad (TTL, 2019). Genom intervjuerna kan examensarbetet också ge en inblick på situationen i dagens finländska filmvärld.

Producentens yrke och välmående är något som man sällan hör talas om. Den vanligaste frågan jag möter gällande min utbildning och mitt arbete är ”vad gör en producent?”. Producentens arbete är osynligt för personer som ser på film eller tv och en stor del människor vet inte ens att det finns en producent bakom varje produktion. Folk känner igen regissörer och flera andra yrkesbenämningar inom branschen, men producenter är väldigt sällan kända. Med mitt arbete vill jag därför också lyfta fram producentens betydelse inom filmindustrin. Mitt examensarbete är också relevant eftersom jag inte hittat mycket specifik information kring producentens arbetsbelastning och just därför vill jag forska kring ämnet.

1.1 Målsättning och syfte

Målsättningen med mitt examensarbete är att få fram de olika faktorerna och arbetsuppgifterna som gör producentens jobb stressigt. Examensarbetet kan ge mig och andra konkreta verktyg till att förebygga och hantera stress, samt hjälpa unga producenter att undvika de vanliga nybörjarmisstagen. För erfarna producenter hoppas jag att arbetet kan ge nytt perspektiv och samtidigt påminna dem om hur viktigt stresshantering är. På ett mer allmänt plan så kan arbetet vara till nytta för vem som helst som lider av arbetsstress. Jag hoppas också att arbetet kan starta en öppen diskussion om stress i skolor och bland branshmänniskor. Det skulle vara viktigt att ämnet togs upp inom utbildningen och produktioner.

Syftet är att få producentstuderanden och producenter att tänka på sitt välmående. Eftersom stresshantering är så individuellt så är det svårt att få fram några tips som fungerar för alla, men jag vill ändå lyfta fram olika metoder och verktyg som kan användas för att minska på stressnivån och risken för burnout. Med mitt examensarbete vill jag hjälpa producenter att hitta motivation och en bra balans mellan arbetet och fritiden. Jag vill också hjälpa människor i branschen och utanför branschen att förstå vad en producent jobbar med och hur tufft det ”osynliga” jobbet verkligen är.

1.2 Forskningsfrågor

- Vilka aspekter inom producentens arbete orsakar stress?
- Hur kan producenten förebygga och hantera stress?
- Vad motiverar att fortsätta med ett krävande yrke?

1.3 Avgränsning

Jag har valt att avgränsa mitt arbete med att endast fokusera på filmproducenter och filmindustrin i Finland. Personerna jag intervjuar kommer att vara finländska producenter med mer än tio års erfarenhet inom den finländska filmbranschen. En längre erfarenhet inom branschen kommer att göra svaren mer trovärdiga. Jag vill också fokusera min forskning kring långfilm för att jag skall kunna hitta producenter som verkligen jobbat med långa och krävande projekt som med större sannolikhet orsakat stress.

2 METOD

Med tanke på mitt ämne så valde jag att göra en kvalitativ intervjubaserad forskning. Den kvalitativa metoden passar forskningen eftersom forskningsfrågorna är subjektiva vilket betyder att stress är något som betyder olika saker för olika människor. I kvalitativa forskningar går man mer på djupet och försöker få tag i åsikter, tankar och motiv. Då man gör en kvalitativ forskning så bör interaktionen vara väldigt öppen och forskaren skall verkligen försöka förstå informantens personliga synvinkel (Olsson & Sörensen, 2011, s. 100-102). Jag valde att göra semistrukturerade intervjuer vilka innebär att svaren kan utvecklas och t.o.m. diskuteras med respondenten. Intervjuaren kan ställa frågor som man inte planerat i förväg och låta diskussionen forma sig enligt respondentens svar. I en kvalitativ semistrukturerad intervju är intervjuvaren ute efter detaljerade svar. (Bryman & Bell, 2002, s. 361). Intervjuerna utfördes ansikte mot ansikte eftersom det är det bästa sättet för att få relevanta svar i en kvalitativ forskning (Alvesson, 2011, s. 17). Det gör det enklare att kunna kontrollera informationen eftersom man kan iaktta kroppsspråket. Samtidigt kan det vara ett bättre sätt för att ställa följdfrågor och få till en diskussion, vilket ger forskningen hög validitet.

För att göra intervjusituationen och bearbetningen av materialet smidigare så bandades intervjuerna. Intervjuerna transkriberades och svaren sammanfattades till kompakta helheter. Fyra av intervjuerna (Laurio, Aho, Salomaa, Penttilä-Asikainen) gjordes på finska och översattes till svenska. Jag började med att analysera intervjuerna var för sig och delade svaren i olika kategorier. På det sättet var det lättare att komma fram till vad som är relevant inom ramen för mina forskningsfrågor. Då jag bearbetat varje intervju för sig så var det sedan lätt att analysera alla intervjuer som en helhet och försöka jämföra alla svar med varandra. Det viktigaste verktyget i analysen är att jämföra de olika svaren med varandra, vilket betyder att man letar efter likheter och olikheter (Larsson, 2011, s. 31).

2.1 Intervjupersoner

I mitt examensarbete intervjuades filmproducenter med längre erfarenheter inom långfilm. Jag valde producenter som jobbat med långfilm eftersom de upplevt en längre produktionsbåge med mer ansvar och eftersom de med större sannolikhet också upplevt

stress. Det är viktigt att intervjupersonerna har vissa likheter så att materialet blir sammanhängande. Ifall målgruppen är väldigt varierande kan det ge missledande resultat (Bryman & Bell, 2005, s. 379). Jag hade vissa kriterier för intervjuerna och en kriterie var att jag ville göra forskningen könsneutral genom att ha med både kvinnor och män. Jag listade upp alla filmproducenter i Finland och tog reda på hur länge de varit inom branschen och vilka filmer de jobbat med innan jag bestämde mig för vem jag skulle vara i kontakt med. Jag valde också att kontakta producenter med egna produktionsbolag och producenter som jobbar inom större bolag för att få en bredare inblick och mer generaliserbara svar. Eftersom personerna jag intervjuat passar in i ramen för min avgränsning så ökar det trovärdigheten av mitt arbete.

Intervjuerna utfördes med god etik. Intervjuerna var frivilliga och personerna som intervjuades fick information om intervjuens syfte och innehåll på förhand. Alla respondenter ville delta med sina namn, vilket betyder att svaren inte är anonyma. Eftersom stress kan i vissa fall vara ett väldigt känsligt ämne så var jag noga med att utforma intervjufrågor som följde god etik. Jag var också noggrann med att vara finkänslig och inte utsätta respondenterna för någon form av press under intervjusituationerna. När intervjuer handlar om personliga ämnen och innehåller på så sätt känsliga frågor så krävs det också viss hänsyn av intervjuaren (Alvesson, 2011, s. 17).

Nina Laurio har arbetat som filmproducent på Solar Films sedan år 2012. Några veckor efter intervjusituationen flyttade hon dock över till Dionysos Films för att jobba där som producent. Laurio har varit i branschen i över tjugo år. Hon har producerat bl.a. filmerna *Fingerpori* (2019), *Äkkilähtö* (2016) och *Sooloilua* (2007).

Kaarle Aho grundade filmproduktionsbolaget Making Movies år 1996 tillsammans med sin vän Kai Nordberg. Aho har vunnit två Jussi-pris för Bästa film med filmerna *Miekkailija* (2015) och *Musta jää* (2007). Han har också producerat bl.a. filmerna *Hevi reissu* (2018), *Armoton maa* (2017) och *Tyttö nimeltä Varpu* (2016).

Risto "Rimbo" Salomaa arbetar som producent på Solar Films. Han har producerat över tjugo långfilmer för olika produktionsbolag. Salomaa har producerat bl.a. fyra Risto Räppääjä filmer, *Oma maa* (2018), *Kaikki oikein* (2018), *Saattokeikka* (2017) och *Postia pappi Jaakobille* (2009) som vann Jussi-pris för Bästa film.

Misha Jaari grundade filmproduktionsbolaget Bufo år 2007 tillsammans med Mark Lwoff och arbetar där nu som producent. Han har fungerat som producent för bl.a. filmerna *Ihmisen osa* (2018), *Armi elää!* (2015) och *Betoniyo* (2013) som vann Jussi-pris för Bästa film. Jaari producerar också en hel del kortfilmer.

Liisa Penttilä-Asikainen grundade produktionsbolaget Kaiho Republic år 2013 där hon fungerar som VD och producent. Penttilä-Asikainen har över tjugo års erfarenhet inom branschen. Hon har producerat bl.a. filmerna *Kääntöpiste* (2018), *Kerron sinulle kaiken* (2013) och *Vuosaari* (2012).

3 PRODUCENTENS ARBETE

Kapitel 3 och 4 fungerar som arbetets teori där jag går igenom vad producenten jobbar med och vad stress innebär. Dessa kapitel stöder intervju svaren. I detta kapitel går jag igenom producentens arbetsuppgifter och ansvarsområden.

En filmproduktion kan delas in i tre olika delar: pre-produktion, inspelning och post-produktion. Producenten är med i produktionens alla skeden och bär ansvar för helheten från början till slut. Eftersom producenten är involverad inom flera olika områden och arbetsuppgifterna varierar mycket, kan det ibland vara svårt att förklara vad producenten egentligen gör. I Gates bok *Production Management for film and video* listas de viktigaste punkterna inom producentens arbete så här:

the right people (cast, crew)
in the right place (location, studio)
in the right time (on schedule) and
at the right price (within budget).
(Gates 2003, s. 3)

3.1 Pre-produktion

En produktion sätts igång av producenten, eftersom producenten bestämmer ifall en idé är värd att bli till en film eller inte. Ifall producenten inte blir erbjuden ett manus eller en idé så kan producenten själv finna en berättelse som kunde filmatiseras. Det kan t.ex. vara en bok eller en livshistoria. (New York Film Academy, 2015). Manusutvecklingen tar ofta länge och under den perioden jobbar producenten tillsammans med manusförfattaren och ofta också regissören, som blivit anställd av producenten. När producenten anser att

manuset är tillräckligt bra så är det dags att börja söka finansiering. I Finland är filmbranschen beroende av pengar från Finlands filmstiftelse (Suomen elokuva säätiö = SES), (Saksala, 2015, s. 208). SES stöder finländsk film med ca. 23 miljoner euro per år. Detta innebär att ca. 40% av filmers finansiering kommer från SES. (SES, 2017) Producentens uppgift är alltså att ansöka om stöd och presentera projektet för potentiella finansiärer. Producenten måste därför sätta ramar för produktionen för att få reda på hurdana resurser som behövs. Ibland kan en produktion också innebära finansiella risker, som producenten är ansvarig för (Teme, 2017). Arbetet inom filmproduktion är aldrig säkert och ifall man vill ha en stadig inkomst så rekommenderas det inte att jobba som en producent (Turman, 2005, s. 153). Det är inte heller lätt att hitta finansiering och som en producent måste man vara medveten om att processen kan ta flera år. Man måste vara väldigt envis och verkligen brinna för sin idé. (Turman, 2005, s. 144)

Eftersom producenten bär det finansiella ansvaret över produktioner så tar hen också hand om alla kontrakt, fakturor och löner (Saksala, 2015, s. 211). Det finansiella ansvaret kopplas ihop med tidsplanering eftersom tidtabellerna måste hållas så att budgeten inte överskrids. Schemaläggning är alltså ett av producentens viktigaste uppgifter. Innan filmens inspelningar kan börja måste producenten också ta hand om att anställa alla personer för filmteamet. Förutom allt detta har producenten också ansvaret över casting, location scouting och allt som gäller lagstiftning d.v.s. arbetsavtal, upphovsrätt och arbetsskydd. (Järvenpää, 2014) I större produktionsbolag eller i större produktioner kan producenten anställa ett större team som kan hjälpa producenten, men ifall det är knäppt om pengar så måste producenten ofta ta hand om allt själv (Nuortila, 2015). Det är väldigt viktigt att pre-produktionen görs noggrant så att producenten inte behöver vara så bunden till själva inspelningen. Inspelningsskedet är dessutom det dyraste eftersom så många människor är involverade och stora summor sätts på spel. (Ammattinetti, 2019)

3.2 Inspelning

Producenten är sällan aktivt på plats under en inspelning, men övervakar ändå att allt fungerar som det ska. Producenten har ansvaret över filmens marknadsföring och distribution (Ammattinetti, 2019) och redan under inspelningen måste producenten göra en plan för dessa. Eftersom producenten anställer hela filmteamet så betyder det förstås

att hen är förman för alla sina medarbetare. Producenten måste därför ta hand om teamet och se till att alla mår bra och är nöjda under produktionens gång. Även om det går dåligt så måste producenten kunna kämpa och motivera sina medarbetare. För att klara av sitt arbete så måste producenten vara villig att samarbeta och jobba i team. Filmbranschen inkluderar en massa olika personligheter, och för att hitta en gemensam vision måste producenten vara bra på att reda ut olika problem och meningsskiljaktigheter. (Saksala, 2015, s. 14-15, 20) Speciellt konstnärliga och kreativa personer är kritiska och känslomässiga, vilket betyder att producenten måste ha emotionell intelligens samt bra tålamod (Saksala, 2015, s. 46). Producenten måste vara en s.k. ”people person”. I Turmans bok beskriver producent Zanuck det så här:

You have to be a master psychologist because most people that you’re going to be dealing with in the business will have tremendous egos. You have to be able to negotiate around those egos. It’s not always an easy task, says producer Dick Zanuck. (Turman, 2005, s. 147)

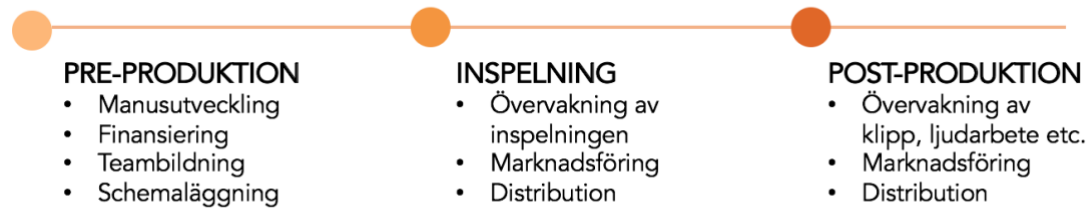
För att jobba som en förman för ett kreativt team så måste producenten kunna lyssna och respektera andra, men samtidigt också ta snabba beslut som kan såra och kännas jobbiga (Saksala, 2015, s. 58).

3.3 Post-produktion

Efter inspelningen börjar en ny fas av produktionen som också involverar producenten. Post-produktionen planeras dock redan i pre-produktionen eftersom dess kostnader måste tas i beaktande i ett tidigt skede. (Ammattinetti, 2019) Under post-produktionen övervakar producenten klippet och annat efterarbete som gäller t.ex. ljud och musik. Med hjälp av en marknadsförings- och distributionsplan som producenten gjort i ett tidigare skede av produktionen, så söker hen passande distributörer för filmen. Tillsammans med distributören planerar producenten vem som hör till målgruppen och hur filmen skall väcka intresse hos potentiella konsumenter. Producenten måste också få journalister att bli intresserade av filmen så att filmen skall få uppmärksamhet i olika medier. Det är också viktigt att producenten har goda muntliga och skriftliga kunskaper för att kunna marknadsföra filmen (Saksala, 2015, s. 185). Producenten är ansvarig för en hel del presstillfällen och måste också vara aktiv på olika evenemang där filmen kan marknadsföras. Producentens arbete tar inte ens slut när filmen äntligen blivit klar och då den haft sin premiär. Då är det dags att fortsätta med distribution och försöka få filmen

att nå en så stor publik som möjligt. Det handlar om att följa med filmens liv. (Teme, 2017) Till skillnad från alla andra i ett filmteam så är producenten knuten till filmen i flera år. För att konkretisera de olika arbetsskederna så sammanfattas producentens största ansvarsområden i figuren nedan. Figuren visar också vad som händer när.

Producentens ansvarsområden inom en filmproduktion

Figur 1. Producentens ansvarsområden på en tidslinje för filmproduktion.

3.4 Fördomar och möjligheter

Under alla skeden i en produktion kan producenten stöta på olika fördomar. Producenten kan ofta uppfattas som den person som sitter på pengarna och som krossar regissörens och andra konstnärers idéer. Detta är dock en väldigt föråldrad och trångsynt bild. Att producera är kreativt, trots att det sällan syns utåt. Producenten har ansvaret över hela produktionen, inklusive det konstnärliga som vi kan se i den slutliga produkten. (Järvenpää, 2014) Ifall producenten inte skulle vara inblandad i det kreativa och tro på varje idé, så skulle det vara väldigt svårt att marknadsföra filmen. Producenten jobbar i samma team och för samma mål som alla andra. Producenten får inte vara egoistisk utan måste kunna glädjas åt att alla i teamet får förverkliga sina visioner. (Saksala, 2015, s. 108)

Även om producentens kunnande är brett och producenten har det största ansvaret så finns det vissa antaganden om att producenten inte egentligen gör så mycket. I skillnad till de flesta i ett filmteam så jobbar producenten ensam på sitt kontor, vilket orsakar att arbetsmängden inte syns utåt. Yrket kan verka glamoröst och spännande på ytan eftersom det som folk ofta ser är premiärer, fester, resor och andra evenemang där producenten

möter viktiga personer och kändisar. Men det som de inte ser är all stress inklusive blod, svett och tårar. (Turman, 2015, s. 172-173) I en artikel på sidan Voodoo Film berättar producenten Annika Hellström att producenten är alltid redo att själv hugga i nåt "skitjobb". Hon påstår att producenten måste vara beredd att jobba både i toppen och på botten av filmteamet. (Slonawski, 2017) Ibland kan det finnas människor utanför branschen som inte ens vet om att det finns en person med titeln "producent" eller vilken position producenten verkligen har. Producenten får sällan synlighet för sitt arbete, eftersom det ofta är regissören och ibland också manusförfattaren som tar äran. Det är dock något som man accepterat då man valt att bli en producent. Därför måste producenten också ha väldigt bra självförtroende och kunna berömma sig själv för att inte lämna utan uppskattning och beröm. (Turman, 2005, s. 173)

Producentens arbete innehåller också en hel del möjligheter. Utöver att producenten bestämmer och har ansvar över flera personers karriärer så kan producenten med sina val påverka filmernas innehåll och därmed ta ställning till samhällsfrågor. Eftersom producenten har ansvaret för helheten och på så sätt kan styra innehållet så kan hen lyfta upp viktiga teman i filmer. Det är viktigt att producenten är medveten om sin position och förstår vilken ära det är att arbeta med film. (Saksala, 2015, s. 241-242)

4 STRESS

Eftersom stress är väldigt personligt och utformas beroende på individen så har jag valt att se på stress på en mer personlig nivå. Även om det är personligt så är stress ändå ett större samhällsfenomen eftersom människans välmående bidrar till att man skall orka jobba och på så sätt till att samhället skall fungera. Stresshantering är också enormt viktigt inom filmvärlden för att filmskaparna skall orka göra bra filmer och skapa konst och underhållning för omvärlden. Detta kapitel behandlar stress och arbetsstress på ett allmänt plan för att det sedan kan jämföras med producenternas synpunkter.

4.1 Orsaker till stress

Stress uppstår då en person utsätts för mycket utmaningar och press samtidigt som personens krafter och resurser håller på att ta slut. Flera forskare påstår att både positiva och negativa förändringar kan påverka en individ med stress. Stress är inte alltid skadligt

men det som avgör är ifall stressen är tillfällig eller ständig. Tillfällig stress kan ofta hjälpa personen att överleva svåra situationer och att nå bättre resultat. Långvarig stress kan vara farligt på flera olika sätt. Olika saker som kan orsaka stress kan vara: ständig brådska, opassande arbetsuppgifter eller arbetslöshet, oväsen, för mycket ansvar, familjeproblem, plötsliga förändringar samt traumatiska händelser. Faktorer som kan utlösa stress specifikt i arbetslivet kan vara: brist på kontroll, omåttliga krav, brist på stöd eller att man blir orättvist behandlad. (Mattila, 2018) På Mehiläinens sidor berättas det också att de vanligaste orsakerna till stress är relationer, hälsa och jobb. Varje person har också en individuell gräns för hur mycket stress man orkar bära på och därför kan vissa känna sig mer stressade än andra. (Mehiläinen, 2019)

Stress inom arbetslivet kan ofta relateras till framgång. Ifall man sätter för höga krav på sitt jobb och tvingar sig att lyckas så kan det ofta orsaka stress. Det är alltså viktigt att lära sig att misslyckas. (Mattila, 2018) I en artikel intervjuas hjärnforskaren Katri Saarikivi och hon är orolig över dagens arbetskultur eftersom ständig brådska och stress har blivit något som uppskattas och beundras. Ibland kan man höra personer som jämför hur mycket övertid de jobbat och vem som sovit minst. (Tikkanen, 2018) I dagens läge är det också möjligt att jobba på distans och det har blivit allt vanligare att jobba någon annanstans än från arbetsplatsen. Att jobba utan arbetstider eller utan en angiven plats har delvist gett en frihet åt anställda, men samtidigt kan det ses som negativt eftersom jobbet tas med överallt. Nuförtiden jobbar man hemma, i bussen, under resor, på semester och var som helst. Smarttelefoner bidrar dessutom till att man är konstant tillgänglig. Gränsen mellan jobb och fritid har på så sätt suddats ut. (Palmolahti, 2018)

4.2 Kroppens reaktion till stress

Alla reagerar olika då de känner sig stressade men det finns ändå flera gemensamma symptom. Då en person stressar går kroppen och psyket på högvarv och ifall tillståndet varar länge så kan det skada människan. (Mattila, 2018) Hälsoproblem uppstår för att kroppen hela tiden måste vara alert. Energin räcker inte till för återhämtning och för att förnya celler. Kroppens motståndskraft försämras och olika symptom uppstår. (Räty, 2017) Läkaren Anssi S. Mattila listar upp olika symptom i *Lääkärikirja Duodecimis*:

Fysiska symptom: huvudvärk, svindel, hjärtklapp, illamående, magsmärta, svettning, förkylning, ryggproblem. Psykiska symptom: spändhet, irritation, aggression, rastlöshet, ångest, depression, problem med minnet, beslutsångest och sömnproblem. (Mattila, 2018)

Då man är stressad blir det svårt att kontrollera känslor vilket leder till att man gråter mer och blir lätt arg. (Mieleterveysseura, 2019) Det är också vanligt att hamna i familje- och relationsproblem eftersom personen blir helt instängd och börjar på så sätt undvika sociala situationer. I värsta fall kan stress också leda till burn-out, depression, någon typ av missbruk, eller självdestruktiva tankar. I dessa fall är det ytterst viktigt att söka sig till en läkare och få vård. (Mehiläinen, 2019) På arbetsplatsen kan stress synas på flera olika sätt. Beteendet kan bli konstigt, motivationen kan sjunka och koncentrationen kan försämrats vilket leder till sämre resultat. Ifall man blir mer slapp och det blir svårt att hålla sig bunden till arbetsuppgifterna och arbetstiderna så kan man konstatera att man lider av stress. (Räty, 2017) Olika symptom som inte behandlas kan i värsta fall leda till större problem och allvarligare sjukdomar som t.ex. diabetes, hjärninfarkt, fertilitetsproblem och reumatism. Hjärnforskaren Saarikivi påstår också att permanent stress kan i värsta fall påverka hjärnan och göra permanenta skador. Hjärnvävnaden nöts av långvarig stress och detta påverkar t.ex. vårt kreativa tänkande. I dom flesta fallen kan man dock rädda sin hjärna med att ha en lång avkopplande och återhämtande paus från det som orsakat stressen. (Tikkanen, 2018)

4.3 Bearbetning av stress

Stress kan bearbetas på flera olika sätt. Det är väldigt individuellt vad som kan hjälpa mot stress och därför är det viktiga att man prövar sig fram. De vanligaste sätten är dock att trappa ner med de uppgifter som stressar samt att skapa fungerande rutiner. Sömn, kost och motion har dock också en stor inverkan. Det är också viktigt att man talar om sin situation för någon för att få stöd och hjälp. Man kan alltså förebygga stress genom att ha ett tryggt nätverk. (Mattila, 2018) Ofta märker man inte ens själv att man är stressad och speciellt i dom stunderna är det bra att ha människor runt sig, som kan märka att man behöver hjälp (Mieleterveysseura, 2019). Stress kan ofta handla om att man oroar sig för mycket och just därför är det viktigt att försöka lugna ner sig och sluta oroas. Ständig oro kan vara skadligt eftersom det utsätter människor för depression och ångest och kan

lätt leda till något slag av ett missbruk. (Mattila, 2018) Stresshantering kan också handla om att man stannar upp och tänker på ifall de är värt att stressa för en viss uppgift. Ifall man jobbar med något man verkligen tycker om så kan det ibland vara värt att lida av lite stress. För att orka med sitt jobb måste man alltså veta varför man arbetar med det man gör. Det är viktigt att ha en orsak och ett motiv i allt man gör. (Saksala, 2015, s. 62)

På arbetsplatser borde arbetsstressen alltid tas på allvar. Stress på en arbetsplats kan ofta uppstå ifall det finns brister i ledningen. Det är viktigt att man blir sedd och hörd och att man får råd och feedback av sin förman. (THL, 2015) Det är inte endast de enskilda individerna som har ansvar över sitt välmående, utan också själva arbetsplatsens och arbetsgivaren. Ifall en eller flera på arbetsplatsen lider av stress är det viktigt att ta itu med att göra en konkret handlingsplan för att hjälpa sina anställda. På arbetsplatsen kan en åtgärd vara att minska på kraven eller alternativt ökar man på sina resurser med att anställa mer personal. Detta kan göra arbetet enklare och på så sätt kan stressen släppa. Det är också viktigt att kommunikationen bland arbetsgivaren och arbetstagarna är öppen. (Järvholm & Nordin, 2013) Rättvisa och jämställdhet är nyckelord för arbetshälsan (Saksala, 2015, s. 62).

5 PRODUCENTERNA TALAR

Kapitel 5 fokuserar på de genomförda intervjuerna, d.v.s. min empiri. Intervjuerna fungerar som det huvudsakliga materialet för mitt arbete. Målet med intervjuerna var att få svar på de forskningsfrågor som jag ställt. Kapitlet behandlar stress, stresshantering och motivation från filmproducenternas synvinkel. Materialet som jag valt att lyfta fram i kapitlet är det som repeterades under intervjuerna och som kändes mest relevant.

5.1 Vilka aspekter stressar producenten?

Producenten kan jobba flera år med en och samma produktion, vilket betyder att hen hinner uppleva en hel del upp- och nedförsbackar under projektets gång (Penttilä-Asikainen, 2019). Producenten har hand om många olika arbetsuppgifter och bär på det största ansvaret. Arbetsuppgifterna kan variera beroende på produktionens storlek, men de grundläggande uppgifterna som manusutveckling, finansiering, tidsplanering, marknadsföring och distribution finns alltid med i bilden. (Jaari, 2019) Ingen produktion

är lik en annan, vilket betyder att stressfaktorerna också ändras. Enligt Laurio kan dock vissa saker orsaka stress om och om igen. Hon känner ibland att stress är en del av producentens yrkesidentitet eftersom stressen finns alltid där. (Laurio, 2019) I följande fem stycken presenteras de mest vanliga orsakerna till producentens stress.

5.1.1 Fördomar

Det finns en hel del fördomar om producenten vilket kan göra arbetet tyngre och stressigare. Producentens arbete värderas inte så mycket och producenten ses ofta som någon slags ”bad guy”. Det beror troligen på att makt och pengar ses som något ont, och producenten råkar ha dom båda i en produktion. Det här tankesättet sätter en viss press på arbetet ifall man vill bevisa att det inte är så. Laurio hoppas att utgångspunkten skulle vara den att man anser att producenterna kan sitt jobb, tills något annat bevisas. Det är inte trevligt att bli sedd som någon slags utnyttjare då man inte själv ens har orsakat den fördomen. (Laurio, 2019) Aho hoppas också att speciellt människor inom branschen skulle förstå vad producentens arbete går ut på eftersom det skulle göra jobbet enklare. Det är alltså inte okej att tänka att producenten tar alla pengar och är en osjysst person. (Aho, 2019) Salomaa känner också igen dessa påståenden och den trångsynta mentaliteten. Speciellt förr fanns det en tudelning inom filmbranschen. Producenten mot resten av teamet. Detta betydde att man ofta måste försöka övertyga folk om att producenten förstår manus, har koll på teknik etc. och det var väldigt stressande. (Salomaa, 2019)

Producenten förväntas också alltid vara som en klippa, som står stadigt och klarar av vad som helst, vilket ibland kan kännas tungt och krävande. Det är dock något som man varit medveten om redan då man valt att bli en producent men förstås har man sämre dagar då det känns stressigt och man har lust att brista ihop. Producenten får inte springa iväg från problem. Även om man inte har ett svar så måste man alltid ta reda på det. Producenten kan absolut inte bryta ihop framför teamet eller skrika åt någon. Producenten måste alltid vara konstruktiv och ibland kan det kännas tufft att hålla allt för sig själv. (Laurio, 2019) Penttilä-Asikainen och Salomaa håller också med om detta. Producenten är den som alltid måste vara där för att skapa god anda och en trevlig arbetsmiljö, även om stressen håller på att koka över. Det är inget som man kan visa åt sitt team. (Salomaa, 2019)

5.1.2 Pengar

Enligt Aho och Jaari är det oftast pengar som stressar producenten. Jaari menar att det är pengar som ofta orsakar den största stressen men till en viss grad är det en ganska yttlig stress. Då det handlar om pengar är det en stress som kommer och går. Man vet att endera fixar det sig eller inte, och ifall inte så går man vidare till nästa projekt. Dessutom har man inga höga förväntningar eftersom man vet att filmindustrin inte är en speciellt lukrativ business. (Jaari, 2019) Aho berättar att stressen gällande pengar var värre då han var ung, men nu har han blivit van med den ostabila ekonomin. Det är svårt att förklara för andra att det är okej att det är knäppt om pengar. Människor strävar efter säkerhet, men inom den här branschen är inget säkert och det är en erfaren producent van vid. (Aho, 2019) Penttilä-Asikainen håller med om att den ekonomiska pressen är producentens eviga fiende men att det är något man måste kunna leva med. Det som gör det mest utmanande i en produktion är att kunna balansera ekonomin och konsten. Att man kan dela pengarna på rätt sätt för att få fram den bästa möjliga slutprodukten. (Penttilä-Asikainen, 2019) Löneförhandlingar är också något som kan ibland vara stressigt. Vissa personer är mer krävande och förhandlingarna kan i sådana fall ta en längre tid. Kraven om bättre löner har blivit större genom åren men samtidigt har budgeterna hållits lika som förr. (Salomaa, 2019)

5.1.3 Samarbete

Enligt Laurio är målsättningen förstås alltid att bygga ett bra kärnteam där alla har samma idé och förstår gränserna för produktionen. Som producent måste man kunna lita på sina anställda och vara säker på att alla gör sitt bästa. Ibland kan det dock ske att samarbetet inte fungerar och då blir det väldigt stressigt. Som tur är branschen i Finland så pass liten att man vet ofta på förhand vilka som inte kan samarbeta. (Laurio, 2019) Penttilä-Asikainen påstår att själva teambildningen är stressande och svår samtidigt som det är väldigt givande. Att få bilda ett filmteam är en fin möjlighet samtidigt som det är en stor utmaning. Det kan gå helt åt skogen ifall man väljer fel människor eller så har man tur och skapar ett s.k. "dreamteam". (Penttilä-Asikainen, 2019)

För Penttilä-Asikainen känns inte själva kommunikationen så svår eftersom alla är så bundna och ivriga. Det handlar mest om att producenten måste kunna dela sin tid så att

hen är närvarande för dem som behöver hjälp. Det är själva tidspressen som är stressande då det gäller kommunikation, väldigt sällan handlar det om människorna i fråga. Penttilä-Asikainen märker också att hon är stressad då det står flera personer bakom hennes dörr och väntar på sin tur. Det är allt jobbigare ifall producentens stress börjar påverka andra och att folk inte når producenten då de verkligen behöver hjälp. Detta uppstår då det inte finns tillräckligt med tid. (Penttilä-Asikainen, 2019) Aho och Jaari nämner dock själva kommunikationen som ett av de mest stressiga elementen. Enligt dem innehåller produktionerna så mycket olika människor att det är svårt att sätta ihop allas åsikter så att alla hålls nöjda. Stressmoment bildas då det finns så många olika åsikter, och speciellt då det är frågan om starka, konstnärliga viljor. Inom filmindustrin sätter folk så mycket på spel inom en kort period vilket betyder att de är så intensivt inne i produktionen och då är det väldigt lätt att trampa på någons tår. Den här spänningen handlar mest om någon slags emotionell stress och ifall den kombineras med den finansiella stressen blir det väldigt obehagligt. Det händer dock inte så ofta. (Jaari, 2019) Salomaa bekräftar också att det ibland kan finnas väldigt svåra personer i produktioner och också han kan ibland känna sig stressad eftersom han inte har lust att jobba med en viss person. (Salomaa, 2019)

5.1.4 Ständigt skapande

Varje projekt börjar alltid från noll. Filmproduktion är inte serieproduktion där man kan göra saker om och om igen. Tittaren vill alltid ha något överraskande och nytt, vilket kan ofta kännas stressigt för en producent. Man måste konstant bolla på idéer och skapa något nytt och det går inte att planera sin business långt på förhand vilket gör det ganska osäkert. (Laurio, 2019) Penttilä-Asikainen håller med om att varje film är en ny produkt, även om det är en fortsättning på något man gjort tidigare. Dessutom förändras världen hela tiden vilket betyder att det alltid finns något man inte är bekant med från förr. Varje produktion måste alltid bestå av något nytt och intressant för att den skall lyckas. Det är förstås roligt att få vara kreativ men samtidigt är det väldigt stressigt eftersom man alltid tar en risk då man skapar något nytt. (Penttilä-Asikainen, 2019) Man kan alltså inte vara säker på att filmen kommer att bli bra och omtyckt. Vilket definitivt orsakar en hel del stress för producenten. Speciellt när det gäller långa processer kan världen ändras under produktionens gång och det kan orsaka stora problem för filmen. Fast idén är bra i början

kanske den slutligen inte åstadkommer det man ville. (Laurio, 2019) Penttilä-Asikainen talar också om att en av de mest stressande aspekterna är osäkerheten som producenten bär på från början till slut. Man kan aldrig vara säker på ifall projektet ens sätts igång eller hur det kommer att bli. Speciellt ifall man har ett eget bolag så måste man alltid ha en annan idé i bakfickan för att bolaget skall hållas i liv. (Penttilä-Asikainen, 2019) Eftersom det alltid finns mer än ett projekt i produktion betyder det att producenten måste hålla koll på dem alla samtidigt. Att hålla fast i alla trådar i ett sådant stort pussel är också krävande. (Laurio, 2019)

5.1.5 Misslyckanden

Ibland kan det också kännas stressigt eftersom man har så mycket press på sig själv. Speciellt som yngre ville Aho inte göra bort sig inför finansiärer, men idag tänker han främst på att han inte vill att hans egna dåliga val skall påverka någon annans möjligheter. (Aho, 2019) Alla producenter talade om att ifall en film inte blir så som man hade tänkt blir man definitivt besviken. Besvikelse är dock något man inte hinner stressa över under produktionens gång, utan det är något som kommer i efterhand då filmen är klar och på så sätt stör det inte arbetsprocessen. (Salomaa, 2019). Producentens arbete kan dock innehålla svåra stunder då 4-5 års jobb kan gå till spillo och ingen film görs. Dessa stunder innebär inte att man endast själv är besviken utan som producent och förman handlar det alltid om att man måste göra andra inblandade besvikna. Det är producentens ansvar att meddela om misslyckanden och det är verkligen stressigt. (Aho, 2019) Konsumenter, distributörer, finansiärer och filmskapare har alla olika förväntningar och producenten är alltid tvungen att handskas med pressen de ger och vara beredd på värsta möjliga misslyckanden (Penttilä-Asikainen, 2019).

5.2 Stressens inverkan på arbetet och hälsan

Laurio märker att hon stressar då hon inte kommer ihåg saker och hon är tvungen att skriva allt ner på papper. Hon är tanksspridd på jobbet och hemma märks det genom att hon hela tiden går runt och tänker på jobsaker. Ibland kan det dock vara helt bra att ta tankarna hem eftersom lösningen kan hittas då man håller på med något helt annat, men då man har en familj så borde man kunna släppa jobbet och vara närvarande. (Laurio,

2019) Alla andra producenter talar också om att stress gör dem tankspridda och påverkar minnet. Ett tecken på att man är stressad kan också vara att man inte riktigt får någonting gjort. Det är svårt att fokusera på en sak då man har många saker i bakhuvudet. Då man är stressad börjar man ofta göra alla uppgifter lite halft, vilket orsakar att allt går långsammare framåt. (Aho, 2019) Jaari är av samma åsikt och berättar att ett klart tecken på stress är då någon uppgift plötsligt känns helt omöjlig. Ifall han normalt klarar av nån uppgift på 1-2 dagar i en hektiskt miljö, och samma grej tar nu allt fler dagar även om han jobbar på den i lugn och ro, då vet han att han är stressad. Koncentrationen räcker inte till och allt känns svårt. (Jaari, 2019)

Själva innehållet kan också lida ifall producenten är väldigt stressad. Ifall producenten inte hunnit läsa ett manus tillräckligt noga eller ifall producenten inte hunnit förbereda sig för ett möte kan det lätt påverka själva storyn. Producenten måste vara alert och kunna kommentera och bolla kreativa idéer. (Penttilä-Asikainen, 2019) Som producent är det ypperst viktigt att följa med allt som händer i världen och vara medveten om olika trender etc. Enligt Laurio är det just den typen av nyfikenhet som lider då man är stressad. Man är inte lika alert och intresserad av omvärlden vilket gör att det är svårare att vara kreativ. (Laurio, 2019) Salomaa påstår att ifall man är riktigt stressad så börjar man också fokusera mer på siffror och pengar och glömmar vad som verkligen är viktigt. Han menar att man blir mer manisk. Speciellt då filmen har sina premiärer är detta vanligt för honom. (Salomaa, 2019)

Då man stressar märker man det också helt fysiskt. Blodtrycket stiger och metabolismen ändras. Enligt Laurio skulle det vara intressant med en hälsobarometer för producenter, där man kunde se hur dom verkligen mår fysiskt, eftersom jobbet är enligt henne mer stressande än vad det ser ut som. (Laurio, 2019) Alla producenter nämner att de får sömnproblem då de stressar. Ifall man är nästan panikartad stressad sover man nog nästan inte alls men ibland kan stress leda till att man sover alltför mycket, eftersom man är så trött och nästan på gränsen att bli deprimerad. Jaari menar också att en långvarig stress oftast leder till att man till sist blir sjuk. (Jaari, 2019)

Salomaa talar om att stress och press ibland kan vara en bra sak. Det gör att man kan jobba bättre och mer effektivt. Fast det är jobbigt måste man bara gå vidare och lösa problemen. (Salomaa, 2019) Jaari talar också om att det finns vissa tillfällen då stress är

okej. Om man t.ex. stressar otroligt mycket över att det inte finns pengar, men det finns ändå mycket vilja och positiv energi i teamet kan det slutligen bli ett jätteroligt projekt. Man stressar över att pengarna tar slut och man är i trubbel, men ifall alla i teamet fortfarande tycker att filmen skall göras är det bara roligt att försöka ”överleva” tillsammans och jobba under stress. Stressen ger i dom fallen en extra kick. (Jaari, 2019)

5.3 Tips för att minska på stress

Ett konkret stresshanterings tips är att man tar korta pauser under dagen. Man kan t.ex. gå på en liten promenad för att konkret ta sig bort från jobbet. Det är viktigt att gå ut ur sin bubbla för att lugna ner hjärnan. Man måste också acceptera att pauser inte handlar om att man ger upp, utan att de verkligen är nyttiga. En människa kan inte alltid vara effektiv så därför borde man gå och samla krafter då man har sin mindre effektiva stund. Det är också viktigt att hitta en hobby man gillar så att man lär sig att tänka på något helt annat och kan på så sätt glömma arbetet (Laurio, 2019) Fler producenter är av den åsikten att motion är ett av de viktigaste sätten att hantera stress. Då man motionerar så är man så koncentrerad på sin prestation att arbetet glöms lätt bort och hjärnan får vila. Ifall man inte rör på sig så blir man lätt mer ångestfull. (Salomaa, 2019)

Enligt Laurio är det också lätt att justera sina dagar som producent eftersom det inte egentligen finns någon specifik tid på dygnet då jobbet måste göras. Arbetstiden är flexibel vilket gör att ifall man vill ta en paus mitt på dagen kan man flytta vissa uppgifter till kvällen. Att föra jobbet med sig hem är kanske inget att rekommendera, men bland producenter är det väldigt vanligt. Jobbet måste ändå alltid skötas i något skede och ifall tiden inte räcker till under dagen fortsätter man på kvällen eller natten. Laurio vill ändå påpeka att man måste sätta gränser för sig själv eftersom jobbet annars aldrig kommer att ta slut. Laurio har t.ex. själv tagit bort alla notifikationer från telefonen och datorn, för att hon inte ska kolla på dom i ”onödan”. På det sättet går hon endast in och kollar då hon verkligen skall arbeta. (Laurio, 2019) För Penttilä-Asikainen fungerar det väldigt bra att jobba hemifrån. För henne handlar det mest om att analysera sig själv och fundera om resurserna räcker till för att jobba på kvällen efter att hon fått barnen och sova. Det är ett individuellt pussel som man måste sätta ihop själv och fundera vad som fungerar bäst. Man kan inte direkt kopiera en modell av någon eftersom det handlar om flera personliga

aspekter. Penttilä-Asikainen tycker alltså att producenten kan lätta på sin stress genom att sköta vissa uppgifter i sin egen takt, när som helst under dygnet. För vissa kan det dock kännas mer stressigt men ibland kan det fungera utmärkt. (Penttilä-Asikainen, 2019)

Fast producenten har ett team runt omkring sig så är producentens jobb ändå väldigt ensamt, och det kan kännas tungt och stressigt. Att man känner sig ensam betyder att man bär på alla bekymmer själv och är tvungen att sköta allt på egen hand. Laurio tycker att man kan hantera stressen genom att jobba i bolag med flera producenter. Ifall ett bolag har två eller flera producenter så kan de stöda varandra. Det är svårt att tala om bolagets saker med konkurrerande kollegor och just därför skulle det vara bra att hitta stöd inom sitt eget bolag, så att man inte är så ensam med sina problem. (Laurio, 2019) Aho och Jaari menar också att det lättar på jobbet då det finns två producenter under samma tak. Aho menar också att han inte skulle ha lust att göra en flera miljoners film på egen hand. Det skulle bli alltför tungt att fokusera enbart på ett och samma projekt i flera år och bli tvungen att lämna allt annat. Aho tycker själv om att göra mindre projekt vid sidan av de större för att skapa variation, och det är möjligt i ett bolag med flera producenter. (Aho, 2019) Jaari berättar att han och hans kollegor vill helst inte gå hem med jobsaker som tynger, så därför har de bestämt sig för att prata mycket och hålla den kommunikationen öppen på kontoret (Jaari, 2019). Penttilä-Asikainen säger också att det är väldigt viktigt att ha pålitliga kollegor som man kan tala med. Det lönar sig att ta det som en rutin att träffa kollegor för att kunna lätta på stressen regelbundet. (Penttilä-Asikainen, 2019)

För att hantera stress på jobbet lönar det sig alltid att börja med att undersöka sina egna arbetsvanor. Det handlar ändå ganska långt om hurdana arbetsrutiner man har och hur man förbereder sig för olika uppgifter. (Penttilä-Asikainen, 2019) Under årens lopp har Jaari lärt sig att man inte skall bli hysterisk ifall man inte har nått nytt projekt på kommande. Då han var ung och hade en tom lucka i kalendern började han stressa enormt mycket. Efter att ha fått en hel del erfarenhet så har han förstått att ifall man verkligen sätter sig ner och börjar utveckla något seriöst så kan man vara säker på att man får igång produktioner. Det handlar alltså ganska långt om motivation och arbetsmoral. Så ifall man stressar för det kommande så gäller det att ta sig själv i nacken och börja jobba. Stress är ändå något som också kan orsakas av ogjort arbete och lathet. (Jaari, 2019)

Laurio talar om att producenten borde förstå att filmvärlden inte är hela livet, utan att man också har något annat som ger en bra balans (Laurio, 2019). Alla andra producenter nämner också att det sist och slutligen bara handlar om underhållning.

Joskus tulee semmoinen fiilis, että me oikeasti puhutaan vaan fiktiosta, että tämä ei edes ole totta. Ei ole elämä ja kuolema kyseessä. (Laurio, 2019)

Aho påstår också att hur man än försöker är en film ändå något som ingen knappt minns om hundra år, och just därför skall man inte ta det för allvarligt (Aho, 2019). Salomaa berättar att familjelivet är det som hjälper honom att hållas i skick och fly jobbet. Utan det skulle han högst troligen gått in i väggen flera gånger. (Salomaa, 2019) Det är viktigt att minnas att även om producentens jobb är ansvarsfullt så är det bara ett jobb bland dom andra. Arbete är väldigt viktigt för människor i dagens läge men enligt Penttilä-Asikainen måste man komma ihåg att hemmet, familjen och relationer är det s.k. riktiga livet. Alla personer behöver något annat än jobb, men den mängden fritid som en individ behöver är väldigt individuell. Penttilä-Asikainen håller med Salomaa och säger också att hemmet och familjen hjälper henne att fly jobbet. Då familjen kräver närvaro glömmar man lätt sitt jobb och fokuserar på det som verkligen är viktigt i livet. (Penttilä-Asikainen, 2019) I listan nedan sammanfattas filmproducenternas verktyg för stresshantering.

-
- Tips för stresshantering**
- Ta korta pauser
 - Hitta en hobby
 - Motionera
 - Jobba hemifrån
 - Stäng av notifikationer
 - Skapa nätverk
 - Tala med kollegor
 - Undersök dina egna arbetsvanor
 - Ta inte arbetet på för stort allvar

Figur 3. Producenternas tips för stresshantering.

5.4 Att hitta motivation inom ett krävande yrke

En sak som motiverar i producentens arbete är att man alltid får gå framåt och mot något nytt och spännande. Ingen dag är likadan. Då ett projekt har blivit klart kan producenten genast gå vidare och vara ivrig för det nya projektet. Även om det gått dåligt med ett tidigare projekt har personer inom filmbranschen ofta förmågan att glömma och fortsätta med samma passion som alltid förr. Laurio menar att flera personer inom t.ex. finansbranschen har knappt nån förståelse för filmbranschen eftersom det inte är hemskt lönsamt. Men personer inom den kreativa branschen vet att det handlar om något större än så. Producenter och andra personer inom branschen har en så stor passion för det de gör och utan den passionen skulle det absolut inte vara någon vits med filmskapandet. Producenter vill berätta historier och kanske på något sätt påverka människors liv. Filmer görs ju inte för en själv utan för omvärlden. Man vill berätta något stort och på det sättet beröra folk. Fast man jobbar med fiktion så har man ändå en vilja att nå någonting större. (Laurio, 2019) Penttilä-Asikainen tycker att det är viktigt att jobba med produktioner som är viktiga för en själv och har en betydelse. Det är fint att filmer innehåller sådant som får tittarens ögon att öppnas och får dem att tänka. Det är också inspirerande att jobba med något där man som producent kan lära sig om ett nytt ämne. Som producent får man se och höra saker som man inte ens visste att fanns och på så sätt är arbetet ganska unikt. För att kunna jobba som producent så måste man känna äkta kärlek för film och konst (Salomaa, 2019). Alla producenter påpekar hur viktigt det är att man vet varför man jobbar som producent. Det lättar på stressen ifall man har en känsla av att man verkligen arbetar med saker som gör en lycklig. Fast det är intensivt så måste varje projekt innehålla någon viktig grej så att stressen som kommer med projektet kan kännas helt okej. (Penttilä-Asikainen, 2019)

Aho berättar att det som motiverar honom mest är att se då en text från ett papper tar sin väg till stora biosaler och filmfestivaler. Att man efter flera års arbete kan titta på en skärm med en film man själv varit med och skapat. Det är också häftigt att få delta i världens största filmfestivaler där man får gå på den röda mattan bland Hollywood stjärnor och världens främsta filmskapare. Enligt Aho är det väldigt få som får uppleva något sådant under sin livstid och just därför känns det så häftigt och inspirerande. Just i dom stunderna på röda mattan spelar det ingen roll ifall man misslyckats med en film eller gått på förlust, eftersom man ändå är där. (Aho, 2019) Salomaa anser ändå att konsumenterna har en stor

roll i att man kan känna att man lyckats. Han menar att det inte finns någon film utan tittare, och att det mest belönande och motiverande för honom är då man gjort en film som konsumenterna gillar och den får mycket tittare (Salomaa, 2019).

För Salomaa är det också belönande att skapa en arbetsmiljö där människor trivs. Under årens lopp har det blivit allt viktigare och ”me myself and I” - tänkandet har delvist försvunnit. Efter varje produktion brukar han göra en undersökning om hur alla har trivts på jobbet och hans produktioner har flera gånger nått bästa resultat inom alla branscher i Finland. Han tycker också att det är belönande att visa sitt team att man som producent är närvarande. Ifall en film som Salomaa producerar har t.ex. en nattinspelning eller det görs något mer extremt på inspelningen så försöker han alltid vara på plats för att överraska teamet och visa respekt för deras insats. (Salomaa, 2019) Både Aho och Salomaa nämner också att det är väldigt motiverande att kunna hjälpa unga talanger att komma in i branschen. Enligt Penttilä-Asikainen är det de begåvade människorna som gör jobbet roligt och motiverande. Det är ändå en av producentens viktigaste egenskaper att kunna samla begåvade människor runt sig och då det lyckas är jobbet lyxigt och man kan känna sig trygg. Ett idealt tillfälle är då teamet är så bra att de kan lära producenten nya saker. (Penttilä-Asikainen, 2019)

Jos ympärilleen kerää itseään lahjakkaampia ihmisiä, niin silloin on turvassa. Ei saa pelätä, että ne on tosi intohimoisia ja tietää kaiken. Yleensä just silloin oppii ja saa niiltä tosi paljon. (Penttilä-Asikainen, 2019)

5.5 Råd för unga producenter

Enligt Laurio är stress inget som man skall vara rädd för ifall man bestämmer sig för att bli en producent. Filmbranschen är en osäker bransch och producentens jobb är stressigt. Det är inget som man kan förneka. Salomaa och Laurio vill dock uppmana unga producenter att man inte behöver kunna allt. Man måste förstå att även om man är en producent så är man inte ”klar”. Producenten är inte någon som kan göra under. Man måste förstå att själva benämningen ”producent” ger ingen kunskap. Det handlar mer om att man måste uppnå producentskapet med erfarenheter. Fast producenten fungerar som förman och har ansvaret över en produktion så betyder det inte att producenten är mer kunnig än de andra i teamet. Ifall man förstår det så är man definitivt mindre stressad. (Laurio, 2019) Salomaa håller med om att man måste komma ihåg att det är okej att be

om hjälp och att det inte är en svaghet att visa att man inte klarar av ett en viss grej. Det är dock viktigt att ha bra tålamod och inte ge upp även om det känns lite skrämmande. Det är ofta roligt och gynnande att gå utanför sin bekvämlighetszon. (Salomaa, 2019)

Menkää pelkoja kohti. Se mitä pelkää niin sitä usein rakastaa kaikkein eniten. Pelolle ei saisi antaa valtaa niin, että jättää tekemättä asioita. (Salomaa, 2019)

Ingen kan allt och just därför är det viktigt att söka personer som kompletterar de sidorna som man inte själv är så bra på (Penttilä-Asikainen, 2019). Laurio och Penttilä-Asikainen uppmanar unga att bygga upp sitt nätverk i ett tidigt skede. Det är viktigt att känna ett par producenter inom branschen som man kan fråga hjälp av då man börjar med sina egna projekt. Fast producenten inte behöver kunna allt så är det viktigt att vara målmedveten och självsäker. Ifall man vet vad man vill och känner sig själv så är man mer trovärdig och det är lättare att få hjälp. (Laurio, 2019)

Ifall man börjar sin karriär med att jobba med andra uppgifter som t.ex. en produktionsledare, -koordinator eller -assistent så måste man komma ihåg att man inte har det huvudsakliga ansvaret, utan det finns någon annan som har ansvaret över dig. Oavsett vilken position man har så är det alltid viktigt att inte ta det för seriöst så att man går in i väggen. Det är oerhört viktigt att kunna säga till ifall man har för mycket jobb eller att man inte klarar av sina uppgifter, och ifall man jobbar som producent skall man komma ihåg att också uppmana sina medarbetare att göra likadant. (Jaari, 2019) Salomaa talar också om hur viktigt det är att kunna säga stop och söka stöd av personer med likadana problem. Man är stark ifall man förstår sin situation och vågar medge att allt inte är okej. Speciellt för unga är det ofta skrämmande och det kan kännas att man blir stämplad efter att man berättat om sin stress eller utbrändhet, men så är det inte. (Salomaa, 2019) Penttilä-Asikainen talar också om att man måste vara ärlig, modig och lära sig att kartlägga sin egen situation (Penttilä-Asikainen, 2019).

Ifall man vill bli bättre på sitt jobb och minska stressiga tillfällen så tycker Jaari att det är jätteviktigt att kunna jobba med manus. Som en producent finns det egentligen inget viktigare än att man förstår innehållet och ifall man förstår manus så blir alla uppgifter lättare. Det minskar på stressen ifall man kan tolka manus och kan kommentera dem på rätt sätt. Ifall man kan det så kan man också påverka innehållet och på så sätt också stå för filmerna man gör. Då är det lättare att söka finansiering, marknadsföra, sätta ihop teamet etc. Manus är ändå alla produktioners A och O, och ifall producenten inte är insatt

i det så blir alla uppgifter väldigt svåra. (Jaari, 2019) Även om producenten måste kunna lite av allt och har många olika uppgifter är arbetet ändå inte ”rocket science”. Det handlar slutligen om ganska enkla uppgifter och enligt Penttilä-Asikainen har speciellt unga en massa kunskap och talang som äldre personer inom filmbranschen inte har. Man måste bara lita på det man vet och våga utveckla sin personlighet. Det är också viktigt att sätta konkreta mål för sig och ifall man är målmedveten visar det att man är seriös med det man gör. (Penttilä-Asikainen, 2019)

6 SAMMANFATTNING

Producenten har ett stort ansvar i en produktion och jobbar med flera olika uppgifter samtidigt. Producentens yrke är utan tvekan stressigt och det är också något som man måste vara medveten om då man bestämmer sig för att börja arbeta som producent (Laurio, 2019). Oavsett position eller roll så är stress något som alltid borde tas på allvar eftersom det kan leda till flera allvarigare konsekvenser (Mattila, 2018). Enligt intervjuvaren är de största stressfaktorerna inom producentens arbete fördomar, pengar, samarbete, ständigt skapande och misslyckanden. Dessa stressfaktorer förknippas sällan med en viss fas av produktionen (pre-produktion, inspelning, post-produktion), eftersom det är saker som producenten tänker på från början till slut.

I arbetslivet är det vanligt att man blir stressad ifall man ställer för höga krav på det man gör (Mattila, 2018). De intervjuade menar också att stress ofta handlar om att man är rädd för att misslyckas. Som förman och ansvarsperson måste producenten reda ut problem som uppstår och klara av den ekonomiska pressen. Laurio och Aho nämner att det ibland kan vara frustrerande då människor har fördomar om producenten. Det kan kännas stressigt ifall man måste bevisa att producenten är på samma våglängd som alla andra och står på konstnärernas sida. I flera litterära källor talas det också om att flera personer har en fel uppfattningen om producentens yrke. Enligt vissa verkar producenten girig och självcentrerad (Järvenpää, 2014) då en stor del människor inte ens vet vem producenten är. Bästa tipset för att bryta ner fördomar är nog att vara närvarande och visa att man är insatt i det som görs (Salomaa, 2019).

I arbetet upprepades det flera gånger att producentens jobb är ensamt. Producenten tar ofta hand om sådana uppgifter som ingen annan kan hjälpa med. Speciellt finansiella

frågor och ekonomiska risker ligger fullständigt på producentens ansvar (Teme, 2017). Den stressen som pengar orsakar är dock enligt Jaari, Aho och Penttilä-Asikainen något som inte går att fixa. Producenten måste lära sig att leva med en ekonomisk press och göra noggranna riskanalyser för att minimera stora misslyckanden. I intervjuerna kom det fram att producenten absolut inte får visa sin stress åt teamet och det gör ensamheten ännu mer konkret. Producenten måste alltid hållas lugn och stark även om man är i en svår situation. Därför rekommenderar Laurio, Salomaa och Penttilä-Asikainen att skapa ett nätverk med likasinnade människor som kan hjälpa vid behov. Genom att träffa kollegor och diskutera om svåra uppgifter så går det att hantera stressen (Penttilä-Asikainen, 2019). Förutom att producenten måste skapa ett nätverk för sig själv måste producenten också sätta ihop filmteam för produktioner. Samarbete och teambildning är definitivt en utmaning för producenten. Aho, Jaari och Salomaa nämnde att kommunikation kan orsaka stress p.g.a. att teamen består av starka konstnärliga personligheter. I Saksalas bok kommer det också fram att konstnärer har ofta starka viljor, och just därför måste producenten ha extremt bra ledarskapsförmåga och emotionell intelligens för att kunna handskas med stressiga situationer (Saksala, 2015, s. 46).

I litteraturen kom det fram att det kan vara dåligt för hälsan att jobba på distans (Palmolahti och Tikkanen, 2018) men däremot menar producenterna Laurio och Penttilä-Asikainen att det ger en viss frihet och lättnad. Flera producenter har ofta sina egna produktionsbolag och jobbar som företagare. Penttilä-Asikainen menar att producenten alltid måste ha nåt projekt på gång för att klara sig och ibland kan det kännas stressigt eftersom hjärnan måste konstant skapa något nytt (Penttilä-Asikainen, 2019). Alla producenter påpekar också att filmskapande är en stor risk eftersom man aldrig kan veta hur en film sist och slutligen blir och ifall den blir omtyckt. Producenten måste vara stark och alltid beredd på det värsta.

För att minska på stress måste man tycka om det man gör och veta varför man gör det. Att hitta saker man brinner för hjälper att orka med arbetet (Penttilä-Asikainen, 2019). Fast arbetet som producent är delvist stressigt så finns det alltid något som motiverar. Intervjupersonerna höll med om att filmskapandet handlar om en känsla av att man vill göra något stort som kan beröra och påverka människor. Även om det ofta handlar om fiktion och underhållning så finns det alltid en baktanke med det man skapar (Laurio, 2019). Detta kan man också läsa om i Saksalas bok. Filmvärlden öppnar en massa

möjligheter för att ta ställning till samhällsliga frågor och speciellt producenten som har ansvaret borde förstå hur unik den positionen är (Saksala, 2015, s. 241-242). Flera producenter nämnde också att det som motiverar mest är att få jobba med begåvade människor som brinner för samma som en själv. I bästa fall är teamet otroligt bra och då blir filmskapande väldigt roligt och man lär sig en massa (Penttilä-Asikainen, 2019).

Alla producenter tycker att stresshantering handlar långt om att ta pauser och komma bort från jobbet. Man måste komma ihåg att leva det normala livet och göra andra saker utanför arbetet (Salomaa, 2019). I Duodecim skriver läkare Mattila också om att olika hobbyn, motion, sömn, relationer, familj etc. kan hjälpa att koppla av och ladda batterier (Mattila, 2018). Producenterna påpekar också att man inte får ta arbetet på så stort allvar och man måste komma ihåg att producenten inte är någon som måste kunna allt. Stress och stresshantering handlar alltid i första hand om individen själv. Hur man förhåller sig till stress och vad man är beredd på att göra för att må bättre.

7 DISKUSSION

I detta kapitel följer mina egna tankar kring arbetet. Här diskuteras resultatet och svaren till mina forskningsfrågor. Med mina forskningsfrågor ville jag ta reda på vilka aspekter inom producentens arbete som känns stressiga, hur stress kan hanteras och hur man kan hitta motivation inom ett krävande yrke. Huvudsyftet med mitt arbete var att kunna lyfta fram verktyg och metoder för att hjälpa producenter som lider av stress.

Som resultatet visar så utsätts producenten för en hel del stress. I forskningen kan man se att största orsakerna till producentens stress ligger i själva arbetsuppgifterna och de ansvarsområden som producenten har. Eftersom t.ex. pengar, samarbete och ledarskap alltid kommer att vara en del av producentens arbete så kan man påstå att orsakerna till stressen inte kommer att försvinna. Det finns dock olika verktyg med vilka man kan förebygga stress och få hjälp i svåra situationer. Olika fördomar om producenten kan däremot utrotas med att utbilda människor om producentens uppgifter och avsikter.

Grunden till stress ligger i individen själv. Forskningen visar att alla upplever stress på olika sätt. Genom små val i vardagen kan producenten lätta på sin stress. Forskningen lyfte fram olika verktyg för stresshantering. Vissa av dem var bekanta för mig men jag lärde mig också en hel del nya tips som kan hjälpa mig att gå vidare i min karriär. Även

om stressen kan hanteras med t.ex. diskussion, motion och pauser så har jag lärt mig att stresshantering handlar mycket om personliga arbetsvanor och det egna psyket.

Motivationen inom producentens yrke tycks ligga i själva skapandet. Det var roligt att känna igen sig i producenternas svar, då de talade om att de har en passion för att kunna göra skillnad med sina filmer. Eftersom jag känner likadant som de, ger det mig en bekräftelse på att jag är inom rätt bransch. I forskningen nämns det flera gånger att man måste tycka om det man gör för att orka kämpa med alla problem som uppstår. Ifall man hittar något som inspirerar och motiverar i varje produktion man jobbar med så hjälper det att hantera stressen. Jag har själv varit med i produktioner där jag inte fått ta del i innehållet och på så sätt har min motivation sjunkit och alla uppgifter har känts oerhört svåra.

Arbetet har också fått mig att tänka på att skolan kunde sätta mer fokus på att låta studeranden jobba med ännu fler produktioner vilket skulle hjälpa blivande producenter att skapa en identitet och utveckla den egna stilen. En skolmiljö ger också mycket mer utrymme för misslyckanden än vad branschen ger och just därför skulle det vara viktigt att man fick öva mer. I skolan borde man också tala mer om stress, oro och osäkerhet inom branschen och på så sätt också stöda producenter att vara mer öppna. I skolan har det dock någon gång nämnts att producentens jobb är tufft och att branschen är tuff men jag har aldrig hört några konkreta tips på hur man kan hantera krävande och stressiga situationer.

7.1 Egen reflektion

Som en helhet så tycker jag att examensarbetet blev så som jag hade tänkt mig. Intervjuerna fungerade bra som det huvudsakliga materialet och de litterära källorna fungerade som stöd för intervjuerna. Ifall jag skulle göra något annorlunda så skulle jag ha intervjuat ännu fler producenter för att få mer synpunkter och tankar kring ämnet. Dock var det väldigt svårt att hitta producenter som hade tid för en intervju, vilket begränsade mängden intervjupersoner. Jag tycker också att jag lyckades relativt bra med att avgränsa mitt arbete även om ämnet i sig är ganska brett.

Arbetet har gett svar på mina forskningsfrågor och på så sätt har jag uppnått mitt syfte. Min forskning gav mig bra verktyg och metoder för att upptäcka och hantera stress och jag hoppas också att arbetet kan hjälpa andra med liknande problem. Jag har lyckats skapa ett arbete som kan stöda, uppmuntra och uppmuntra producentstuderanden och producenter. Jag hoppas också att mitt examensarbete kan ändra på den bilden som folk har om producenter och att de verkligen skulle förstå hur stor roll producenten har inom filmindustrin.

Min egna uppfattning om producentens yrke har ändrats under forskningens gång och jag har nu en bättre förståelse för vad arbetet innebär. Producenten ses som en självsäker, bestämd och stark person, men intervjuerna visade mig den andra sidan av yrket. Jag är glad för hur öppet producenterna berättade om sina synpunkter, eftersom det var omöjligt att hitta lika konkret och äkta material från andra källor. Det var fint att få höra hur producenterna upplever stress och hur de förhåller sig till jobbet, även om det innehåller svåra situationer, mycket ansvar och stress.

Arbetet var relevant för mig på ett professionellt och personligt plan. Jag har själv haft svårigheter med att konkretisera vad som egentligen känns stressigt och det har också varit svårt att hitta sätt för att hantera den stressen som jag upplevt som producent i skolproduktioner. Ibland har jag stannat upp och funderat på vad som egentligen motiverar mig och andra producenter att fortsätta med yrket. Arbetet har definitivt hjälpt mig att hitta svar på dessa frågor och jag har också fått en positivare bild om yrket. Yrket känns inte lika omöjligt och svårt efter att jag fått intervjua erfarna producenter och hört deras synpunkter. Arbetet har endast stärkt min passion för filmskapande och jag har börjat längta efter att få jobba som producent.

7.2 Fortsatt forskning

Det fanns knappt något material om producentens stress från tidigare och därför tror jag att mitt examensarbete kan fungera som en källa för kommande forskningar kring producentens arbete. Man kunde fortsätta forskningen med att göra en mer omfattande forskning kring mitt ämne genom att t.ex. jämföra finländska producenters arbetsbelastning med andra länders producenter. Man kunde också gå djupare in på skillnaderna mellan producenter med egna bolag och producenter som jobbar i större

bolag, och jämföra ifall stressen hos dessa skiljer sig mycket. I min forskning fokuserade jag också endast på producenter men det vore intressant att t.ex. se på hur produktionsassistenter upplever stress på arbetet.

KÄLLOR

- Alvesson, Mats. 2011, *Intervjuer – genomförande, tolkning och reflexivitet*, Liber Ab, 184 s.
- Ammattinetti. 2019, *Elokuva-ala*. Hämtad: 18.3.2019.
Tillgänglig: http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/79_ammattiala
- Bryman, Alan & Bell, Emma. 2003, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Liber Ab, 621 s.
- CBS News, *10 Most Depressing Careers*. Hämtad: 13.4.2019.
Tillgänglig: <https://www.cbsnews.com/pictures/10-most-depressing-careers/6/>
- Järvenpää, Reetta. 2014, Nörttitytöt sitä geeksumpaa naisten intoilua, *Mitä tekee tuottaja?*. Hämtad: 17.3.2019. Tillgänglig:
<http://geekgirls.fi/wp/blog/2014/10/27/norttiammatit-tuottaja/>
- Järholm, Lisbeth & Nordin, Maria. 2013, Norrlandstidningen, *Vad säger forskningen om ohälsosam arbetsbelastning? – Vad är det och hur kan det motverkas?*
Hämtad: 13.4.2019 Tillgänglig: http://www.norrlandstingen.se/wp-content/uploads/2013/05/Ohalsosam-arbetsbelastning_160914.pdf
- Larsson, Staffan. 2011, *Kvalitativ analys – exemplet fenomenografi*, 47 s.
- Mattila, Antti S. 2018, Duodecim Terveyskirjasto, *Stressi*. Hämtad: 20.2.2019.
Tillgänglig: https://www.terveyskirjasto.fi/kotisivut/tk.koti?p_artikkeli=dlk00976
- Mehiläinen. 2019, *Stressi*. Hämtad: 10.4.2019.
Tillgänglig: <https://www.mehilainen.fi/hyvinvointi/stressi>
- Mielenterveysseura, 2019, *Stressi kuuluu elämään*. Hämtad: 6.5.2019. Tillgänglig:
<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/stressi-kuuluu-elamaan>
- New York Film Academy, 2015, *So What Exactly Is A Film Producer?*.
Hämtad: 13.4.2019. Tillgänglig: <https://www.nyfa.edu/student-resources/so-what-exactly-is-a-film-producer/>
- Olsson, Henny & Sörensen, Stefan. 2011, *Forskningsprocessen – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*, Liber AB, 328 s.
- Palmolahti, Harri. 2018, Yle, *Työ vaatii nyt kaiken – yksityisyytesi, jopa tunne-elämäsi*.
Hämtad: 10.4.2019. Tillgänglig: <https://yle.fi/uutiset/3-10181691>

- Räty, Tarja. 2017, TTK, *Tunnista työstressi – etsi ratkaisu ongelmaan. Lyhytohjeet työpaikalle.* Hämtad: 6.5.2019. Tillgänglig: https://sykettatyohon.fi/files/tietopankki/lyhytohje-stressin-hallinta-tyopaikalla/Tunnista_tyostressi_ja_kuormitustilanne.pdf
- Saksala, Elina. 2015, *Tuottajan käsikirja*, Otavan kirjapaino Oy, 249 s.
- SES. 2017, *Toimintakertomus 2017*. Hämtad: 3.5.2019. Tillgänglig: https://ses.fi/fileadmin/dokumentit/SES_toimintakertomus_2017.pdf
- Slonawski, Katja. 2017, Voodoo Film, *”Bra film kräver hårt arbete och mycket övning” – filmproducent Annika Hellström.* Hämtad: 9.4.2019. Tillgänglig: <https://www.voodofilm.org/artikel/filmproducent-annika-hellstrom>
- Teme. 2017, *Elokuva-alan ammattien määritelmiä.* Hämtad: 13.4.2019. Tillgänglig: <https://www.teme.fi/fi/ajankohtaista-set/elokuva-alan-ammattien-maaritelmia/>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), 2015, *Työikäisten mielenterveys.* Hämtad: 6.5.2019. Tillgänglig: <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/tyoikaisten-mielenterveys>
- Tikkanen, Taru. 2018, Yle, *”Pitkittynyt stressi tuhoaa aivoja”- Tutkija Katri Saarikivi kertoo, miten erotat harmittoman stressin haitallisesta.* Hämtad: 10.4.2019. Tillgänglig: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/11/04/pitkittynyt-stressi-tuhoaa-aivoja-tutkija-katri-saarikivi-kertoo-miten-erotat>
- Turman, Lawrence. 2005, *So you want to be a producer?* Three Rivers Press, 273 s.

Muntliga källor

- Aho, Kaarle. 2019 [munt.] *Intervju om producentens stress och stresshantering.* Transkriberad, översatt från finska. 1.4.2019.
- Jaari, Misha. 2019 [munt.] *Intervju om producentens stress och stresshantering.* Transkriberad. 11.4.2019.
- Laurio, Nina. 2019 [munt.] *Intervju om producentens stress och stresshantering.* Transkriberad, översatt från finska. 19.3.2019.
- Penttilä-Asikainen, Liisa. 2019 [munt.] *Intervju om producentens stress och stresshantering.* Transkriberad, översatt från finska. 18.4.2019.
- Salomaa, Risto. 2019 [munt.] *Producent på Solar Films. Intervju om producentens stress och stresshantering.* Transkriberad, översatt från finska. 5.4.2019.

BILAGOR

Bilaga 1 – Intervjufrågor

Bilaga 2 – Haastattelukysymykset

INTERVJUGRÅGOR

- Hur länge har du varit på branschen?
- Berätta kort om dina arbetsuppgifter?
- Vilka aspekter i ditt jobb stressar dig mest?
- Hur märker du att du stressar?
- Hur påverkar stress kvalitén på arbetet?
- Hur märker andra att producenten stressar?
- Hur hanterar du din stress? Tips för stresshantering?
- Hur har din syn på stress ändrats under din karriär?
 - Stressar du över olika saker nu än då?
- Vad motiverar dig att fortsätta, även om jobbet är krävande?
- Hurdana råd vill du ge åt unga producenter för stresshantering?
 - Vilka saker lönar det sig inte att stressa över?

HAASTATTELUKYSYMYKSET

- Kerro työstäsi?
- Mitkä ovat työsi suurimmat stressitekijät? Miksi?
- Miten huomaat stressaavasi?
- Miten stressi vaikuttaa työn laatuun?
- Miten tuottajan stressi vaikuttaa muihin/työryhmään?
- Millaisia tapoja ja vinkkejä sinulla on stressinhallintaan?
- Mikä motivoi sinua jatkamaan, vaikka työ on raskasta?
- Millä tavalla suhteesi stressiin on muuttunut urasi aikana?
 - o Millä tavalla kokemus lievittää stressiä?
- Millaisia neuvoja antaisit nuorille, aloitteleville tuottajille stressinhallintaan?
 - o Mistä asioista ei kannata stressata tai ottaa liikaa paineita?